

EENIGE
CRYPTOGAMISCHE PLANTEN

UIT DE
OMSTREKEN VAN AMSTERDAM;

DOOR
C. M. VAN DER SANDE LACOSTE.

Bij de opgave der namen en groeciplaatsen van Equiseta, Varens, Blad- en Levermossen, voorkomende in de omstreken van Amsterdam, heb ik mij veroorloofd eenige uitbreiding te geven aan het gebied van de Flora der hoofdstad. Hare grenzen toch, zoo als men die vroeger bepaald had, schenen mij toe te eng genomen te zijn. Wanneer men Amsterdam als middelpunt beschouwt, dan zoude als noordelijke grens kunnen gesteld worden de regte lijn, getrokken tusschen de steden Zaandam en Monnikendam; als oostelijke de Zuiderzee tot Muiderberg en verder langs Naarden, met buitensluiting der zand en heidegronden; als zuidelijke grens de provincie Utrecht en als westelijke de regte lijn van af Halfweg, getrokken door den Haarlemmermeerpolder tot

Aalsmeer. Wanneer men op zoodanige wijze het gebied der Flora vaststelt, zoo bestaat de bodem, die vlak is, uit zilte en min of meer brakke gronden: klei, doch meestal veen en eenige rivierklei aan de zuidelijke grenzen.

Menigvuldige veranderingen hebben op dien bodem plaats gegrepen. Veenplassen, waaronder vooral in aanmerking komt het Haarlemmermeer, zijn drooggemalen en in vruchtbare landsdouwen herschapen, spoorwegen zijn aangelegd, buitenplaatsen gesloopt, dijken verzwaaard, enz. Door al deze werken is wel is waar menige plant door den mensch uitgeroeid, maar de bodem, die als verjongd ten voorschijn kwam, werd hier en daar geschikt om planten voort te brengen, die voor deze Flora zeldzaam, sommigen zelfs voor ons land nieuw waren. Deze echter verdwenen alras, om door hoogere plantenvormen vervangen te worden. De steenen en palen, die de oevers van het Haarlemmermeer beschermden, werden tijdens de droogmaking van den bodem opgeruimd, waardoor tevens het substraat verdween, waarop zoo menige zeldzame soort dezer omstreken hare woonplaats had gevestigd. Hetzelfde lot dreigt de mossen, die op dergelijke plaatsen langs den oever van het Legmeer worden aangetroffen. Het zand, dat van duin en heide werd aangevoerd tot den aanleg van spoorwegen, bevatte de kiemen

en sporen van planten, die overigens aan deze Flora vreemd zijn, en langzamerhand wederom blijken te verdwijnen. Vele planten derhalve, die niet meer in deze Flora zullen teruggevonden worden, behooren reeds tot hare geschiedenis. Dat verschillende streken onvolkomen of in het geheel nog niet botanisch bezocht zijn, zal uit deze lijst genoegzaam kunnen blijken. Mogten anderen het onderzoek van deze en der lagere familiën voortzetten, opdat uit vereenigde waarnemingen de Flora meer en meer gekend worde in haar geheelen omvang.

EQUISETACEAE.

EQUISETUM L.

1. *E. arvense* L. Aan den ringdijk van het Haarlemmermeer bij Sloten.
2. *E. palustre* L. Op het Funen bij Amsterdam; aan den Schinkel bij het nieuwe meer; bij Muiden. Overal zeldzaam en niet bloeiende.

FILICES.

OPHIOGLOSSUM L.

3. *O. vulgatum* L. In een weiland aan den zeedijk tusschen Muiden en Muiderberg.

POLYPODIUM L.

4. *P. vulgare* L. Aan knotwilgen op Zorgvliet aan den Amstel (gesloopt) en bij Sloten.

POLYSTICHUM ROTH.

5. *P. thelypteris* ROTH. Tusschen elzen op veengrond en drijftillen bij Broek in Waterland, Sloten, Halfweg, Oud-Diemen, Muiden, Amstelveen, Kudelstaart en Aalsmeer.
6. *P. cristatum* ROTH. Bij de vorige te Broek in Waterland, Oud-Diemen, Muiden en Kudelstaart.
7. *P. spinulosum* ROTH. Tusschen elzen op veengrond te Halfweg en Oud-Diemen.

ASPLENIUM L.

8. *A. Filix femina* BERNH. In het elzenboschje op het sphagnetum bij Oud-Diemen, gevonden op aanwijzing van den Heer HARTSEN Phil. Nat. Cand. Zeer zeldzaam.
9. *A. Ruta muraria* L. Aan oude muren om Amsterdam; op de voormalige kerk te Sloten.

MUSCI FRONDOSI.

Phascaceae.

PHASCUM L.

10. *Ph. cuspidatum* SCHREB. Tusschen gras op de schansen bij Amsterdam; aan dijken op kleigrond.

Astomaceae.

ASTOMUM HMPE.

11. *A. crispum* HMPE. Aan den zeedijk bij Oud-Diemen. Zeldzaam.

Weisiaceae.

WEISIA HEDW.

12. *W. viridula* BRID. Aan den zeedijk bij Oud-Diemen en den ringdijk van het Haarlemmermeer bij Sloten. Zeer zeldzaam.
13. *W. cirrhata* HEDW. Op ijpen langs de grachten binnen Amsterdam; aan oude schuttingen op het Rustenburgerpad en langs de Slatuintjes.

Dicranaceae.

DICRANELLA SCHPR.

14. *D. cerviculata* SCHPR. Op veengrond bij Oud-Diemen. Zeer zeldzaam.

15. *D. varia* SCHPR. Op het Funen slechts één zoodje.

DICRANUM HEDW.

16. *D. palustre* BRID. Bij het voormalig kruidhuis in de Kalfjeslaan, Ouderkerk aan den Amstel, Oud-Diemen, Muiden en Muiderberg, Halfweg, Amstelveen en Kudelstaart. Zeldzaam met vrucht.
Var. *polycladum* BR. et SCH. Bij Kudelstaart aan het Legmeer op drijftillen.

Fissidentaceae.

FISSIDENS HEDW.

17. *F. exilis* HEDW. Aan wegen en dijken op kale plekken tusschen gras.
18. *F. taxifolius* HEDW. Tusschen gras op de schansen, aan dijken op kleigrond.
19. *F. adiantoides* HEDW. Op vochtige veengronden bij de batterij te Halfweg, tusschen Muiden en Muiderberg in weiland aan den zeedijk.

Pottiaceae.

POTTIA EHRR.

20. *P. minutula* BR. et SCH. Aan den Westerdoksdijk bij Amsterdam één zoodje.
21. *P. truncata* BR. et SCH. Aan den Ooster-

en Westerdoksdijk, zeedijk bij Oud-Diemen zeer zeldzaam.

22. *P. Heimii* BR. et SCH. Op zilte kleigronden, aan palen langs waterkanten, te Amsterdam, Sloterdijk, Diemen, Broek in Waterland, Monnikendam.
 Var. *cylindrica* BR. et SCH. Aan den Sloterweg.

DIDYMODON SCHW.

23. *D. rubellus* BR. et SCH. Op steenen aan den oever van het Haarlemmermeer bij Sloten; bij Muiderberg.
 24. *D. luridus* HSCH. Menigvuldig op het Funen te Amsterdam; op steenen langs het Haarlemmermeer bij Sloten en Aalsmeer en langs het Legmeer tusschen Amstelveen en Thamen; aan muren langs den IJdijk te Sloterdijk.
 25. *D. cylindricus* BR. et SCH. Aan den Westerdoksdijk op gebaggerden grond; op steenen langs het Haarlemmermeer bij Sloten en Aalsmeer en Legmeer tusschen Amstelveen en Thamen. Zonder vrucht.

TRICHOSTOMUM HEDW.

26. *T. mutabile* BR. et SCH. Aan den voet van den Westerdoksdijk op gebaggerden kleigrond zeldzaam en schaars met vrucht in Februarij 1844.

27. *T. limosum* Dz. et Mb. Op gebaggerden zandigen kleigrond aan den Westerdoksdijk volgens den Prodr.
28. *T. rigidulum* Sm. Op steenen en palen langs het Haarlemmermeer bij Sloten en Aalsmeer.

BARBULA HEDW.

29. *B. rigida* Schltz.
30. *B. ambigua* Br. et Sch.
31. *B. aloides* Br. et Sch. Deze drie soorten groeiden op gebaggerden zandigen kleigrond aan den Westerdoksdijk in Februarij en Maart 1847 en 1848; doch zijn later verdwenen.
32. *B. unguiculata* Hedw. Aan wegen, dijken, zeeweringen menigvuldig.
33. *B. fallax* Hedw. Bij Amsterdam, volgens Reinwardt.
34. *B. convoluta* Hedw. Aan zandige slootwallen, op puingrond, zeeweringen, aan dijken. Zeldzaam met vrucht.
35. *B. muralis* Timm. Op muren, steenen, pannen daken.
- β . *incana* Br. et Sch. Op gebaggerden zandigen kleigrond aan den Westerdoksdijk.
- γ . *aestiva* Br. et Sch. Op vochtige muren en steenen.
- δ . *rupestris* Br. et Sch. Op steenen langs het Haarlemmermeer.

36. *B. subulata* BRID. Langs een slootwal aan den Amsteldijk bij Zorgvliet.
37. *B. laevipila* v. HALL. Aan boomstammen menigvuldig.
38. *B. latifolia* BRUCH. Op ijpen nabij het regthuis van Diemermeer. Zonder vrucht.
39. *B. ruralis* HEDW. Aan wegen, dijken, zeeweringen, dakpannen. Zonder vrucht.

CERATODON BRID.

40. *Ceratodon purpureus* BRID. Algemeen.

Zygodontaceae.

ZYGODON HOOK. et TAYL.

41. *Z. viridissimus* BRID. Menigvuldig aan boomstammen; op steenen der zeeweringen bij Zeeburg en tusschen Muiden en Muiderberg. Met vrucht op eene schutting te Halfweg.

Orthotrichaceae.

ULOTA MOHR.

42. *U. crispera* BRID. Aan boomstammen in de Kalfjeslaan en op Zorgvliet aan den Amstel. Zeer zeldzaam.
43. *U. phyllantha* BRID. Aan boomstammen bij Amsterdam, Sloterdijk, Diemen, Amstelveen, Ouderkerk aan den Amstel; op de steenen der zeeweringen tusschen Muiden en Muiderberg. Zonder vrucht.

ORTHOTRICHUM HEDW.

44. *O. cupulatum* HOFFM. Op steenen langs het Haarlemmermeer tusschen Halfweg en Aalsmeer; aan het Legmeer tusschen Amstelveen en Thamen.
45. *O. anomalum* HEDW. Aan een steenen brugje bij Amsterdam; zeer zeldzaam op ijpen aan de Utrechtsche en Weesperzijde.
46. *O. obtusifolium* SCHRAD. Op een boomstam aan den Sloterweg één zoodje zonder vrucht.
47. *O. pumilum* BRUCH. Aan ijpen omi Amsterdam niet zeldzaam.
48. *O. fallax* BRUCH. Op ijpen aan den straatweg van Watergraafsmeer.
49. *O. tenellum* BRUCH. Aan boomstammen langs den Sloterweg zeldzaam.
50. *O. stramineum* HSCH. Aan ijpen en populieren bij Amsterdam, Amstelveenschen weg.
51. *O. patens* BRUCH. Op een ijp te Rozenburg.
52. *O. fastigiatum* BRUCH. Aan boomstammen menigvuldig, op steenen aan zee-weringen.
53. *O. speciosum* N. ab Es. Aan boomstammen in de Kalfjeslaan.

54. *O. diaphanum* SCHRAD. Op boomstammen, steenen bruggen menigvuldig.
55. *O. leiocarpum* BR. et SCH. Op ijpen en populieren verspreid.
56. *O. Lyellii* HOOK. Met de vorige soort, doch zonder vrucht.

Grimmiaceae.

GRIMMIA EHRH.

57. *G. apocarpa* HEDW. Op stenen aan de zeewering bij Muiderberg.
β. gracilis BR. et SCH.
γ. rivularis BR. et SCH. Deze varieteiten met de grondvorm op steenen langs het Haarlemmermeer en Legmeer.
58. *G. pulvinata* HOOK. Op muren, dakpannen, steenen zeeweringen, zeer zeldzaam op boomstammen.

Funariaceae.

PHYSCOMITRIUM BRID.

59. *Ph. pyriforme* BR. et SCH. Bij Amsterdam, Sloten, Osdorp, Buiksloot, Legmeer bij Amstelveen.

ENTOSTHODON SCHW.

60. *E. fascicularis* MULL. Aan den ringdijk bij Eindmeer, eenige exemplaren met vrucht in Mei 1853.

FUNARIA SCHREB.

61. *F. hygrometrica* SCHREB. Aan wegen, muren, op aschhoopen en kolengruis.

Bryaceae.

LEPTOBRYUM SCHPR.

62. *L. pyriforme* SCHPR. Op bloempotten en tobben in de warme kassen van den Hortus, op aschhoopen bij Zeeburg, op het Verwerspad in weiland, bij Sloten.

WEBERA HEDW.

63. *W. nutans* HEDW. Bij Amsterdam VAN HALL; aan den ringdijk bij Sloten; op veengrond te Oud-Diemen, Muiden, Halfweg, Amstelveen.
β. caespitosa BR. et SCH. Op veengrond te Oud-Diemen en Broek in Waterland.

BRYUM DILL. em.

64. *B. pendulum* HSCH. Op het Funen, aan wegen en muren bij Amsterdam; bij Diemen; Amstelveen; op den droogliggenden bodem van het meer te Sloten.
 65. *B. inclinatum* BR. et SCH. Op veengrond bij Amsterdam, Sloten, Amstelveen.
 66. *B. lacustre* BLAND. Op den bodem van het Haarlemmermeer bij Sloten en Half-

- weg tijdens de droogmaking in 1852 en 1853, met rijpe vruchten in Mei en Junij.
67. *B. Marratii* WILS. Aan den oever van het Legmeer tusschen Amstelveen en Thamen. Op dergelijke plaats langs de Waverveensche plas nabij de Nessersluis op de grenzen der Flora. De vruchten rijpen van Junij—Augustus.
68. *B. intermedium* BRID. Veel op het Funen te Amsterdam, op den droogen bodem van het Haarlemmermeer te Sloten en Halfweg.
69. *B. bimum* SCHREB. Op het Funen, op veengrond te Oud-Diemen, bij Sloten.
70. *B. atro-purpureum* W. et M. Aan wegen, dijken, op puingrond niet zeldzaam; aan het strand te Muiderberg, bij Sloten, in boomkweekerijen, op meermolm te Aalsmeer.
71. *B. caespiticium* L. Algemeen.
Var. *imbricatum* BR. et SCH. Op een steenen brugje aan den Amsteldijk.
72. *B. argenteum* L. Aan wegen en paden tusschen straatsteenen, op muren en dakpannen.
β. majus SCHW. Op vochtige beschaduwde plaatsen.
73. *B. capillare* HEDW. Aan wegen, dijken, boomstammen, zeekeringen. Zeldzaam met vrucht.

74. *B. pseudotriquetrum* SCHW. Bij Sloten volgens den Prodr. Flor. Bat.
75. *B. pallens* SW. Op den droogliggenden bodem van het Haarlemmermeer bij Sloten en Halfweg in 1852 en 1853.

MNIUM L.

76. *M. cuspidatum* HEDW. Op den bouwval van het kruidhuis in de Kalfjeslaan.
77. *M. affine* BLAND. Op veengrond te Oud-Diemen en Sloten. De planten zijn klein en zonder bloem; zij verschillen in bladweefsel van *M. punctatum*.
78. *M. undulatum* HEDW. In de Kalfjeslaan op den grond nabij het Kalfje.
79. *M. hornum* HEDW. Op veengrond: Zorgvliet aan den Amstel, Oud-Diemen, Osdorper uitweg, Halfweg, Muiden.
80. *M. subglobosum* BR. et SCH. Op drassigen veengrond aan het Legmeer bij Kudelstaart in Julij en Augustus met jonge vruchten.

AULACOMNIUM SCHW.

81. *A. palustre* SCHWAEGR. Op moerassige veengronden en drijftillen bij Oud-Diemen, Muiden, Halfweg, Amstelveen, Broek in Waterland.
- Var. *polycephalum* BR. et SCH. Met de grondvorm.

82. *A. androgynum* SCHWAEGR. In een hol-
len wilg bij Sloterdijk één zoodje.

Polytrichaceae.

ATRICHUM P. B.

83. *A. undulatum* PAL. BEAUV. Op Zorgvliet
aan den Amstel, Osdorper uitweg, ring-
dijk bij Sloten.

POLYTRICHUM L. em.

84. *P. gracile* MENZ. Op veengrond bij Oud-
Diemen en Halfweg tusschen Sphagnum.
85. *P. piliferum* SCHREB. Aan den ringdijk
van het Haarlemmermeer bij Sloten en
Halfweg.
86. *P. juniperinum* HEDW. Op het kruidhuis
in de Kalfjeslaan, ringdijk bij Sloten,
Osdorp, Halfweg.
87. *P. strictum* HEDW. Tusschen elzen op
drijftillen te Oud-Diemen, Muiden, Half-
weg.
88. *P. commune* L. Op veengrond te Oud-
Diemen, Muiden, Osdorp, Halfweg.

Fontinalaceae.

FONTINALIS DILL.

89. *F. antipyretica* L. Aan boomwortels langs
waterkanten bij Sloten. Zeer zeldzaam en
zonder vrucht.

Cryphaeaceae.

CRYPHAEA BRID.

90. *C. heteromalla* BRID. Aan boomstammen langs den straatweg van Watergraafsmeer, Kalfjeslaan, Amstelveensche weg, Sloten.

Neckeraceae.

OMALIA BRID.

91. *O. trichomanoides* BR. et SCH. Op elzen te Amstelveen. Zonder vrucht.

Orthotheciaceae.

PYLAISAEA SCHPR.

92. *P. polyantha* SCHPR. Aan ijpen langs den straatweg bij Rozenburg.

HOMALOTHECIUM SCHPR.

95. *O. sericeum* SCHPR. Aan boomstammen, muren en steenen menigvuldig.

CLIMACIUM W. et M.

94. *C. dendroides* WEB. et M. In weiland op het Verwerspad te Amsterdam. Zeldzaam en onvruchtbaar.

Leucodontaceae.

LEUCODON SCHW.

95. *L. sciuroides* SCHWAEGR. Aan boomstammen. Zonder vrucht.

ANTITRICHIA BRID.

96. *A. curtispindula* BRID. Aan den Westerdoksdijk op den grond; aan boomstammen bij Watergraafsmeer en Thamen. Zeer zeldzaam en onvruchtbaar.

LESKEA HEDW.

97. *L. polycarpa* HEDW. Aan boomstronken in een boschje aan den Sloterweg.

Hypnaceae.

PLAGIOTHECIUM.

98. *P. denticulatum* SCHPR. Op veengrond tusschen elzen te Oud-Diemen, Halfweg en Amstelveen.
99. *P. undulatum* SCHPR. Tusschen Sphagnum te Oud-Diemen en Amstelveen. Zonder vrucht.

RHYNCHOSTEGIUM SCHPR.

100. *Rh. tenellum* SCHPR. Op steenen langs het Haarlemmermeer tusschen Sloten en

- Aalsmeer; ook langs het Legmeer tusschen Amstelveen en Thamen.
101. *Rh. confertum* SCHPR. Op boomstammen vooral holle wilgen bij Amsterdam, Sloten en Amstelveen; op steenen zee-weringen bij Zeeburg en Muiderberg.
102. *Rh. megapolitanum* SCHPR. Bij Amsterdam, Diemen, Broek in Waterland, Monnikendam, doch vrij zeldzaam vruchtbaar.
103. *Rh. murale* SCHPR. Op steenen langs den oever van het Haarlemmermeer van Halfweg tot Aalsmeer; aan het Legmeer tusschen Amstelveen en Thamen.
104. *Rh. rusciforme* SCHPR. Op steenen en palen bij de vorige soort.

THAMNIUM SCHPR.

105. *Th. alopecurum* SCHPR. Bij Amsterdam, volgens REINWARDT.

EURHYNCHIUM SCHPR.

106. *E. striatum* SCHPR. Dijk bij Zeeburg; Schagerlaan, Weesperzijde zonder vrucht.
107. *E. praelongum* SCHPR. Op het Funen; aan dijken niet zeldzaam tusschen gras.
108. *E. Stokesii* SCHPR. Algemeen, doch zeer zeldzaam met vrucht.
109. *E. piliferum* SCHPR. Op het Funen; op dijken aan de Utrechtsche en Wees-

perzijde; in de Schagerlaan. Zonder vrucht.

ISOTHECIUM BRID. em.

110. *I. myurum* BRID. In een boschje aan den Sloterweg aan boomstronken, zonder vrucht.

BRACHYTHECIUM SCHPR.

111. *B. populeum* SCHPR. Op steenen aan de zeevering tusschen Muiden en Muiderberg.
112. *B. velutinum* SCHPR. Op boomstammen zeldzaam; op steenen aan de zeevering bij het Gemeenelandshuis bij Zeeburg.
113. *B. rutabulum* SCHPR. Algemeen.
114. *B. rivulare* BR. et SCH. Op vochtige en moerassige veengronden bij Amsterdam in weiland op het Verwerspad, Schinkel, Oud-Diemen, Halfweg.
115. *B. salebrosum* SCHPR. In weilanden om Amsterdam, aan den Osdorper uitweg, in een boschje te Sloten, te Broek in Waterland.
116. *B. albicans* SCHPR. Aan wegen, dijken, in weilanden. Zeer zeldzaam met vrucht.

CAMPTOTHECIUM SCHPR.

117. *C. lutescens* SCHPR. Aan wegen en dijken. Zonder vrucht.

AMBLYSTEGIUM SCHPR.

118. *A. serpens* SCHPR. Aan boomstammen, vochtige steenen, op rottend hout.
119. *A. irriguum* WILS. Op steenen en palen langs de oevers van het Haarlemmermeer en Legmeer menigvuldig.
120. *A. riparium* SCHPR. Bij Amsterdam op rottend hout aan slootwallen en schuttingen zeldzaam; aan den oever van het Haarlemmermeer te Sloten.

LIMNOBIUM SCHPR.

121. *L. palustre* SCHPR. Op steenen en palen langs het Haarlemmermeer en Legmeer menigvuldig.

HYPNUM DILL.

122. *H. stellatum* SCHREB. In vochtig weiland tusschen Amsterdam en Zeeburg. Zeldzaam en zonder vrucht.
123. *H. polygamum* BR. et SCH. Op vochtige vooral brakke veengronden tusschen het gras op het Funen, bij Oud-Diemen en Halfweg. Rijkelijk vruchtdragend in April en Mei.
124. *H. cupressiforme* L. Aan dijken, op boomstammen en dakpannen hier en daar; op veengrond in het boschje te Oud-Diemen.

125. *H. fluitans* L. Op vochtige plaatsen en in het water bij Amsterdam, Sloten en Kudelstaart. Zeldzaam vruchtbaar.
126. *H. aduncum* HEDW. Op veengrond bij Broek in Waterland zonder vrucht, derhalve twijfelachtig bestemd.
127. *H. cuspidatum* L. Aan dijken en wegen, in weilanden. Op moerasgrond alleen met vrucht, bij Diemen en Halfweg.
128. *H. Schreberi* WILLD. In het boschje op het Sphagnetum te Oud-Diemen, op den bouwval van het voormalige kruidhuis in de Kalfjeslaan.
129. *H. purum* L. Aan wegen en dijken, op veengrond te Oud-Diemen. Overal zonder vrucht.

HYLOCOMIUM SCHPR.

130. *H. splendens* SCHPR. In het boschje op het Sphagnetum te Oud-Diemen; op het kruidhuis in de Kalfjeslaan. Zonder vrucht.
131. *H. squarrosum* SCHPR. Aan wegen, dijken, in weiland op veengrond. Zonder vrucht.
132. *H. triquetrum* SCHPR. In het boschje op het Sphagnetum te Oud-Diemen; op het kruidhuis in de Kalfjeslaan. Zonder vrucht.

SPHAGNACEAE.

SPHAGNUM DILL.

133. *Sph. acutifolium* EHRH. Bij Oud-Diemen, Muiden, Ouderkerk aan den Amstel, Halfweg, Broek in Waterland.
134. *Sph. fimbriatum* WILS. Bij Oud-Diemen, Halfweg, Thamen.
135. *Sph. cuspidatum* EHRH. SCHPR. Bij Oud-Diemen, Muiden, Halfweg, Broek in Waterland. Zeldzaam met vrucht.
Var. *submersum* SCHPR. Oud-Diemen in het water drijvende. Zeer zeldzaam.
136. *Sph. squarrosum* PERS. Oud-Diemen, Halfweg, Broek in Waterland. Zeldzaam met vrucht.
137. *Sph. cymbifolium* EHRH. Bij Oud-Diemen, Muiden, Halfweg, Ouderkerk aan den Amstel.

HEPATICAÆ.

Jungermannideae.

JUNGERMANNIA L. em.

138. *J. ventricosa* DICKS.
Var. *laxa* N. ab E. Op veengrond bij Oud-Diemen. Met vrucht.

Var. *attenuata* N. ab E. Met de vorige tusschen Sphagnum.

139. *J. incisa* SCHRAD. Bij Oud-Diemen, Halfweg. Met vrucht.

Var. *elongata* N. ab E. Bij Oud-Diemen, Halfweg, Muiden.

140. *J. divaricata* E. Bot. Op Sphagnum te Oud-Diemen, Halfweg en Muiden.

141. *J. bicuspidata* L.

Var. *vulgaris* N. ab E. Oud-Diemen, Halfweg, Amstelveen, tusschen Muiden en Muiderberg, bij Broek in Waterland.

142. *J. connivens* DICKS.

Var. *conferta* N. ab E. Op veengrond te Oud-Diemen en Amstelveen.

SPHAGNOECETIS N. ab E.

143. *Sph. communis* N. ab E.

Var. *vegetior* N. ab E. Op het Sphagnetum te Oud-Diemen, bij Muiden.

LOPHOCOLEA N. ab E.

144. *L. bidentata* N. ab E. Oud-Diemen, Amstelveen met vrucht, Kudelstaart.

145. *L. heterophylla* N. ab E. Oud-Diemen, Halfweg, Broek in Waterland op veengrond.

CHILOSCYPHUS CDA.

146. *Ch. pallescens* N. ab E. Oud-Diemen,

Halfweg, Amstelveen, Kudelstaart op veengrond en zeldzaam met vrucht in Mei.

Trichomanideae.

CALYPOGEIA RADD.

147. *C. trichomanis* CDA.

Var. *adscendens* N. ab E. Tusschen bladmossen en Sphagnum te Oud-Diemen, Amstelveen, Kudelstaart zonder vrucht.

Var. *attenuata* N. ab E. Broek in Waterland, Oud-Diemen, Muiden, Halfweg; rijkelijk met vrucht te Amstelveen in het begin van April.

Platyphyllae.

RADULA N. ab E.

148. *R. complanata* DUM. Aan boomstammen doch zeldzaam.

Var. *propogulifera* N. ab E. In de nieuwe Schagerlaan bij Amsterdam.

MADOTHECA DUM.

149. *M. platyphylla* DUM.

Var. *communis* N. ab E. Aan ijpen bij het buiten Zeeöoft aan den Haarlemmerstraatweg, op den Amstelveenschen weg. Zonder vrucht.

Jubulcae.

FRULLANIA RADD.

150. *F. dilatata* N. ab E. Aan boomstammen.
 Var. *microphylla* N. ab E. Op steenen
 aan de zeewering bij Muiderberg.

Diplomitriæ ENDL.

BLYTTIA ENDL.

151. *B. Lyellii* ENDL.
 Var. *Flotoviana* N. ab E. Op veengrond
 bij Oud-Diemen, Muiden, Halfweg, Am-
 stelveen, Broek in Waterland; niet zeld-
 zaam met vrucht in het begin van Mei.

Haplotaeneæ.

PELLIA RADD.

152. *P. epiphylla* N. ab E.
 Var. *fertilis* N. ab E. Halfweg, Mui-
 den, oever van het Legmeer bij Am-
 stelveen.
 Var. *aeruginosa* N. ab E. Bij Amstel-
 veen, op drassigen veengrond.

Aneureæ.

ANEURA DUM.

153. *A. pinguis* DUM.

- Var. *crassior* N. ab E. Op het Funen.
 » *tenuis* N. ab E. Op moerassigen
 veengrond bij de batterij te Halfweg.
154. *A. multifida* DUM.
 Var. *ambrosioides* N. ab E. Op veengrond
 bij Amstelveen en Halfweg.
155. *A. pinnatifida* N. ab E.
 Var. *viridis* N. ab E. Oud-Diemen, Mui-
 den, Amstelveen, Broek in Waterland;
 met vrucht in het begin van Mei.

Metzgerieae.

METZGERIA RADD.

156. *M. furcata* N. ab E.
 Var. *minor* N. ab E. Aan boomstam-
 men hier en daar.

Lunularieae.

LUNULARIA MICH.

157. *L. vulgaris* MICH. Op bloempotten en
 tobben in de warme kassen van den
 Hortus Botanicus te Amsterdam, ook
 aan den voet van den buitenmuur. Zon-
 der vrucht.

Jecorarieae.

MARCHANTIA L.

158. *M. polymorpha* L.
Var. *riparia* N. ab E. Langs de sloot
bij het park.
Var. *domestica* N. ab E. Op vochtige
straatsteenen, binnenplaatsen, stegen,
enz.
-